Pyhäkön Lamppu

Helgedomens Lampa

5 / 2019

”Eikä Jumalan lamppu ollut vielä sammunut”
1. Sam 3:3

• Kirkollinen yhteys Englannin evankelisluterilaisen kirkon kanssa 3

• Lokakuussakin paistaa armon aurinko 4

• Miten kohdata kuoleva? 6 • Miten kohdata sureva? 7

Kuoleman myytinmurtajaiset

Juhana Pohjola

Menin vaimoni kanssa sururyhmän tapaamiseen. Se oli tarkoitettu vertaistueksi lapsensa menettäneille. Niitä lohduttomia kertomuksia kuunnellessa ja itkusta punaisia silmiä katsellessa aavisti jotakin kuoleman musertavasta todellisuudesta. Olihan omakin sydän surusta kipeä.

Menetys nostaa pintaan aina myös oman katoavaisuuden. Sen kohtaaminen ja tunnustaminen on vaikeaa ja pelkoakin herättävää. Vaikka se varjostaa elämäämme koko matkan, kuolemasta usein vaietaan tai sitä kaunistellaan. On aivan luonnollista, että kuolemaan liittyvä kipu ja luopuminen pelottavat. Kuoleman rusentavan vallan tähden kenenkään ei kuitenkaan tulisi valmistautua siihen myyttien vaan Jumalan sanan varassa.

Myytti 1. Kuolema on osa elämää

Elämänmatkaan kuuluu jossain vaiheessa sen päättyminen. Biologinen kiertokulku on kuitenkin hyvin kapea tarkastelukulma. Kuolema on täysin vieras valta Jumalan luomakunnassa. Ihminen luotiin eläväksi olennoksi ilman parasta ennen -päivämäärää (1. Moos. 2:7). Kuolema ei ole luonnollinen vaan luonnoton asia. Juuri siksi lähtö kauhistuttaa ja menetys satuttaa. Kuolema ei kuulu luotuisuuteemme vaan on seurausta langenneisuudestamme. ”Kuolemalla pitää sinun kuoleman.” Kuoleman ytimessä on eromme elävästä ja elämän antavasta Jumalasta.

Myytti 2. Kuolema on kaunis

Joskus kuolemaa halutaan ylevöittää ja jopa romantisoida. Kuoleman edessä ihminen tuntisi vasta elävänsä. Vasta kuolema antaisi arvon elämälle. Kuoleman hetki voi olla arvokas, koska kuoleva on arvokas. Mutta kuolema ei ole kaunis, vaikka lähtö olisi kivuton ja rauhaisa. Se ei tuo kauneutta vaan turmelee sen. Kuolema jättää kylmän ja hajoavan ruumiin jälkeensä. Kuoleva on kaunis, ei kuolema. ”Kallis on Herran silmissä hänen hurskaittensa kuolema.” (Ps. 116:15)

Myytti 3. Kuolema on ystävä

Eikä ole! Emmekö itse yritä paeta tätä ”ystävää” kaikin keinoin? Emmekö siksi ympäröi itsemme rokotuksilla, vitamiineilla, voiteilla, turvavöillä ja suojakypärillä. Onko kukaan ystävä jättänyt niin paljon parkua ja surua vierailunsa jälkeen kuin kuolema? Raamattu sanoo niin kuin asia on. Kuolema on vihollisista viimeinen (1. Kor. 15:26). Jossain tilanteessa kuolema voi tulla helpotuksena, mutta ystäväksi se ei muutu. Jeesus on ainoa ystävämme. Hän on sitä, olimmepa kohdussa tai kuopassa. ”Elimmepä tai kuolimme, niin me olemme Herran omat.” (Room. 14:6)

Myytti 4. Kuolema on kaiken loppu

Kuolema on ruumiin elintoimintojemme loppu, mutta ei kaiken loppu. Kuolema merkitsee, että sielu erkaantuu ruumista, joka alkaa maatua, kunnes se nousee kirkastettuna ylös viimeisenä päivänä. Sielulla ei ole mitään omaa ikuista luontoa, vaan sen elämä on Jumalan lahjaa. Kuolema lopettaa myös armonaikamme. Siinä hetkessä sinetöityy iankaikkinen osamme. Jos kuolema olisi kaiken loppu, se olisi suurin mahti. Mutta Jumala on kuolemaakin väkevämpi. Ihmiselämää ei tulekaan käyttää kuoleman vaan Jumalan kohtaamiseen valmistautumiseen. ”Älkääkä peljätkö niitä, jotka tappavat ruumiin, mutta eivät voi tappaa sielua; vaan ennemmin peljätkää häntä, joka voi sekä sielun että ruumiin hukuttaa helvettiin.” (Matt. 10:27)

Näitä ja muita ihmisen keksimiä myyttejä vastaan on vain yksi järkähtämätön vastaus: Kristus on kuollut meidän kuolemamme ja noussut ylös elämään meidän elämäksemme. ”’Kuolema on nielty ja voitto saatu’. ”Kuolema, missä on sinun voittosi? Kuolema, missä on sinun otasi? Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka antaa meille voiton meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta!” (1. Kor. 15:54)

Sururyhmillä on varmasti oma tärkeä palvelutehtävänsä elämän rikkonaisuuden ja murheiden käsittelyssä. Meille se jäi kuitenkin vain yhteen kertaan, koska kristillinen usko ja toivo olivat rajatut siitä pois. Kuolema on niin järkyttävä riistäjä, ettei sen töitä pysty käsittelemään muuten kuin Ylösnousseeseen turvaten. Muu lohdutus inhimillisen myötätunnon jakamisen tärkeydestä huolimatta päätyy korulauseisiin ja myytteihin.

Myyttien varassa ei kuitenkaan jaksa elää ja vielä vähemmän kuolla. Mutta eikö näiden sanojen varassa voi kulkea kohti hautaa: ”Sillä minä olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, ei enkelit eikä henkivallat, ei nykyiset eikä tulevaiset, ei voimat, ei korkeus eikä syvyys, eikä mikään muu luotu voi meitä erottaa Jumalan rakkaudesta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.” (Room. 8:38)

Kirkollinen yhteys Englannin evankelisluterilaisen kirkon kanssa

Juhana Pohjola

Englannin evankelisluterilainen kirkko (The Evangelical Lutheran Church of England, ELCE) kokoontui kirkolliskokoukseen Etelä-Lontoossa 27.8.–28.9.2019. Yhtenä aiheena oli kirkollisen yhteyden solmiminen Suomen evankelisluterilaisen lähetyshiippakunnan kanssa. Punaista äänestyslippua kohottamalla seurakuntien edustajat ja pastorit yksimielisesti hyväksyivät alttari- ja saarnatuoliyhteyden Lähetyshiippakunnan kanssa.

Päätöstä ovat edeltäneet yhteiset teologiset keskustelut, jotka alkoivat vuonna 2016. Näissä keskusteluissa on käynyt ilmi yhteinen ja sama raamatullis-tunnustuksellinen usko.

ELCE:n kirkolliskokousedustajat äänestämässä.

- Tämä on pitkään valmisteltu ja odotettu päätös, joka on varmasti siunaukseksi molemmille kirkoille. Vaikka olemme molemmat pieniä kirkkoja, jaamme saman ilon ja rohkeuden julistaa Kristusta Jeesusta maallistuneissa yhteiskunnissamme, piispa Risto Soramies kommentoi päätöstä.

Lähetyshiippakunnalla on ollut jo vuosia monia yhteyksiä Englannin evankelisluterilaisen kirkon kanssa. Monet seurakuntalaiset ovat Englannissa vieraillessa olleet mukana ELCE:n seurakunnissa. Molemmat kirkot kuuluvat Kansainväliseen luterilaiseen neuvostoon (ILC).

Englannin evankelisluterilaisen kirkon teologinen seminaari, Cambridgessa sijaitseva Westfield House, on myös palvellut eri tavoin yhteyksien syventymisessä.

Lähetyshiippakunta tekee omasta puolestaan päätöksensä kirkollisesta yhteydestä hiippakuntakokouksessaan 16.11.2019.

Lähetyshiippakunnan piispa Risto Soramies ja ELCE:n pj. pastori Jon Ehlers.

Pyhäkön lamppu 5 / 2019

2 Kuoleman myytinmurtajaiset
3 Kirkollinen yhteys Englannin evankelisluterilaisen kirkon kanssa
4 Lokakuussakin paistaa armon aurinko
6 Miten kohdata kuoleva?
7 Miten kohdata sureva?
8 Miten hautajaiset järjestetään Lähetyshiippakunnassa?
9 Rukous kuolleiden puolesta?
10 Elämäni arkiston äärellä
11 Jumalan asumus
12 Vad lär oss Alla helgons dag?
15 Hartaus
16 Jumalan johdatuksessa kohti iankaikkista elämää

Kannen kuva: Jan Verhas – "Lesken pojan herättäminen Nainissa" (1860)

Lokakuussakin paistaa armon aurinko

Esko Murto

On keskiviikkoaamu Kankaanpääläisen omakotitalon keittiössä. Syyslomalla myöhään nukkuvia lapsia saapuu ja lähtee aamiaispöydästä. Kahden viikon pilvipeiton jälkeen aurinko on viimein tullut esiin. Pohdimme taloremontteja ja laskemme leikkiä **Mari** *ja* **Miika Niemisen** *kanssa.*

Ja sitten alamme puhua kuolemasta. Ei kuolemasta yleensä, vaan Joonatan Niemisen kuolemasta kaksi vuotta sitten. ”Minulla on teille vähän huonoja uutisia”, oli lääkäri aloittanut. Oli mennyt ylös ja tullut alas kirkon katolta. Kuolinsyytutkija totesi itsemurhaksi, Niemiset uskovat tapaturmaiseen putoamiseen. Mutta olihan Joonatanilla ollut synkkää ennen sitä. Töissä pidetty nuori mies, kämpällä makasi pimeässä sängyn pohjalla.

- Joonatan ei puhunut ulos asioitaan, vaan kääntyi sisäänpäin. Se oli hänen tuhonsa, Miika Nieminen kertoo.

- Monet asiat ovat selvinneet vasta Joonatanin kuoleman jälkeen, takaperoisesti. Eivät nuoret kerro näitä, eikä vanhemmilla ole juuri työkaluja puuttua, kun nuori on tullut täysi-ikäiseksi.

Mari Nieminen pisti kokemuksiaan surutyöstä paperille, kirjaksi asti. Loputon lokakuu julkaistiin Lähetyshiippakunnan kesäjuhlilla. Kirja ei ole myöhempi pohdinta surusta, vaan koostuu pitkälti päiväkirjamerkinnöistä, tekstiviesteistä ynnä muusta, mitä on kirjoitettu surun keskellä.

- Onhan siitä tullut palautetta. Ihmiset ovat kiitelleet ja ihmetelleet rehellisyyttä, Mari kertoo.

Vaikea, välttämätön lohdutus

Voiko ”surutyötä” tehdä? Voi ja ei voi: suru ei todellakaan pyydä lupaa sille, miten se tulee ja toimii, Miika kertoo. Joitain asioita voi tehdä. Niemiset päättivät, että surusta huolimatta joka päivä käydään ulkona talosta. Jumalan sana kantoi.

Lohdutusta toi myös ihmisten myötätunto. Ovelle ilmestyi soppakattiloita ja lasagnevuokia, joku kävi pesettämässä auton hautajaispäivää varten ja lintulautakin täytettiin. Pienen paikkakunnan yhteisöllisyys ja naapuriapu kantoi.

- Sanoisin neuvona, että ei tarvitse niin paljon pelätä sitä, että sanoo jotain kömpelösti, kun koettaa lohduttaa. Jos on vain toisen vierellä omana itsenään, niin kyllä se riittää, Miika Nieminen kertoo kohtaamisista.

- Joskus tosin erikoisella tavalla roolit vaihtuivat, kun myötätunto meni yli. Me jouduimme lohduttamaan lohduttajiamme, Mari muistelee.

- Siinä oli oma ristiriitansa. Emme olisi selvinneet ilman ihmisten lohdutusta, ja samalla se oli joskus liian raskasta meille. Sanoin joskus Marille väsyneenä, etten kestä nähdä enää yhtään itkevää naista, Miika jatkaa.

Armahdus myös niille, jotka jäivät

Vaikka kuolema ei olisi ollut itsemurha, itsesyytösten vaara on läsnä. Olisiko pitänyt tehdä enemmän, nähdä ja ymmärtää aiemmin? ”En minä tätä papinvirkaa enää voi hoitaa”, oli Miika sanonut piispa **Risto Soramiehelle**, 1. Tim. 3:n ”paimenen peilin” valossa. Piispa oli ollut eri mieltä: tätä eivät Paavalin ohjeet tarkoittaneet.

- Ennen siunaustilaisuutta pappi oli ehdottanut: ”Mitä jos mä julistaisin teille synninpäästön”, Miika kertoo.

- Jumalan armo Kristuksessa, katastrofinkin keskellä. Sitä tarvitaan.

Joonatanin vaikeina hetkinä Mari oli rukoillut: ”Herra, pelasta tämä poika!” Eipä olisi arvannut, että Jumala vastaa rukoukseen tällä tavoin.

- Joonatan oli kastettu Kristuksen omaksi ja sen uskon mukaan kasvatettu. Kaiken keskelläkin hän rukoili Herraa, Mari sanoo.

- Tyttäremme Martta oli sanonut: ”Ei masennus voi Jompelta Jeesusta viedä.”

- Masennus on tappava sairaus. Minulle se on samanlainen asia kuin jos joku olisi kuollut syöpään, Miika jatkaa.

Niemisten jääkaapin ovessa on ajatus kristityille vanhemmille: ”Taivasta varten meidän tulee lapsia kasvattaa, elämän muu menestys on toissijaista.”

- Uskon, että kenenkään elämä ei ”jää kesken”, ei Jumalan näkökulmasta, Mari sanoo.

Miika ja Mari Niemisen suuressa surussa ystävien, paimenten ja seurakunnan tuki on kantanut.

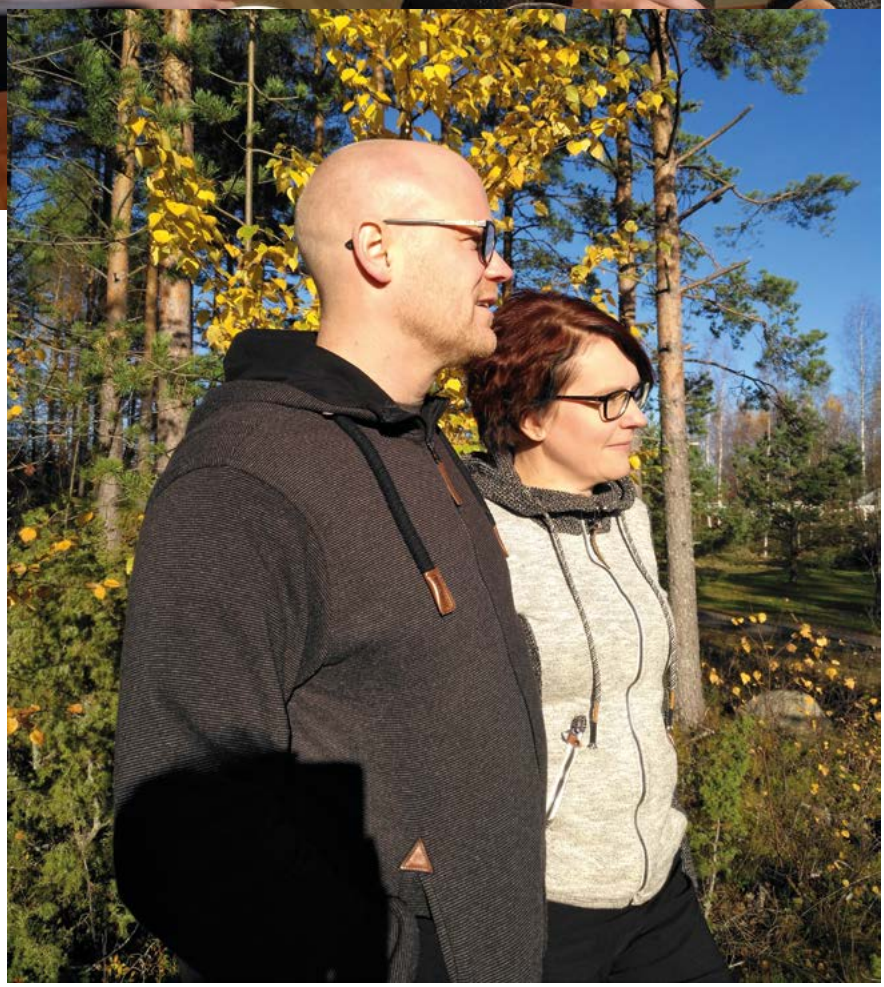

"Lapsemme ovat meillä vain lainassa"

Miika Nieminen kertoo, että luopumisen keskellä eräänlaiseksi motoksi olivat nousseet profeetta Elian sanat kuollutta poikaa surevalle äidille: "Anna hänet minulle." Tähän lauseeseen jokaisen kristityn isän ja äidin tulee varautua.

- Tätä pitää alkaa harjoitella jo kasteessa. Annetaan lapsi Jumalalle kasteessa ja sen jälkeen rukouksissa. Opetetaan lapsi antamaan itsensä Jumalan käsiin.

- Ajattelemme niin helposti lapsia "omiksemme", vaikka he ovat meillä lainassa. Taivasta varten, Mari jatkaa.

Onko pastorin omalle perheelle pastoria?

Kuka lohduttaa surun hetkellä pappia ja papin perhettä? Miika kertoo keskusteluistaan dekaani **Juhana Pohjolan** ja piispa Risto Soramiehen kanssa – niissä oli evankeliumi, lohdutus ja rohkaisu läsnä. **Jari** ja **Päivi Kekäle** ja monet muut olivat apuna ja tukena.

- Ystävät olivat tärkeitä. Meillä onneksi on laaja ystäväjoukko, Miika kertoo.

- Se ei ole itsestään selvää papin kohdalla. Vaikka papilla olisi hyvä suhde seurakuntalaisiin, ei se ole sama asia kuin ystävien tuki. Monet papit ja papin perheet ovat tällä tapaa aika yksin.

Mari jatkaa kysyen: "Kuka on papin vaimolle pastori?" Vastaus ei ole helppo, koska kaikki toiset pastorit ovat myös oman aviomiehen työkavereita.

- Seurakunta tuli lohduttajaksi. Menimme heti Joonatanin kuoleman jälkeen messuun ja saimme olla siellä itkuinemme.

Miika kertoo, että hänen saarnoissaan on tapahtunut muutos pojan kuoleman jälkeen. Sakkeuksen seurakunnan saarnatuolista kuullaan entistä enemmän puhetta taivaasta.

- Lapsi, minun oma lihani, on mennyt Jeesuksen luo. Kyllä se saa aikaan sen, että katson asioita eri tavalla. En ole toinen jalka haudassa, vaan ehkä pikemminkin osa sielusta taivaassa, Miika kertoo.

Miten kohdata kuoleva?

Kalle Väätäinen Wikimedia Commons

Vuosia sitten aivan tavallisena pastorin työpäivänä sain puhelun sairaalasta. Puhelun sävy oli alusta alkaen kummallinen. Hoitaja soitti erään potilaan puolesta. Potilas oli kuolemanvaarassa ja kaipasi oikeaa pappia paikalle. Hoitaja kertoi, että potilaan luona oli kyllä käynyt sairaalapappi ja paikallisen seurakunnan pappi. Toinen oli istunut potilaan vieressä hiljaa pitäen kädestä ja toinen käynyt laulamassa virren. Potilas oli kuitenkin kuolemanpelossa ja ahdistunut edelleen ja vaatimalla vaati oikeaa pappia paikalle. Hoitaja oli kuullut jostain Lähetyshiippakunnasta ja arveli löytävänsä kirkkomme papeista oikean papin.

Kun hoitaja otti minuun yhteyttä, vastasin hänelle, etten varmasti ole sen kummempi pappi kuin kukaan toinenkaan. Kerroin myös tulevani mielelläni toimittamaan potilaalle ripin, viettämään Herran pyhän ehtoollisen hänen kanssaan ja rukoilemaan kuolevan puolesta. Menin kiireen vilkkaa sairaalaan, jossa potilas jo odotti minua. Hän kertoi kuolettavasta sairaudestaan, hädästään ja paikalla käyneistä papeista. Sanoin, ettei minulla ole mitään muuta tuotavaa kuin Jumalan sana, rukous ja ehtoollinen.

Ensin kerroin hänelle olevani Jumalan asialla. Sanoin suoraan, että hänen täytyy varautua kuolemaan ja kohtaamaan kaikkivaltias Jumala. Hän katsoi minua kipujensa takaa herkeämättä silmiin. Sitten kysyin, miten hän uskaltaa käydä kaikkivaltiaan Jumalan tuomioistuimen eteen.

Tässä vaiheessa sairaan silmistä puristuivat kyyneleet. Sain julistaa hänelle, että Kristus on kuollut ristillä koko maailman syntien sovitukseksi, ja että hänelle tarjotaan Jeesuksen hankkima syntien sovitus synninpäästön sanassa ja Herran pyhässä ehtoollisessa. Erityisen puhuttelevaa on sanoa ehtoollisen vastaanottaneelle kuolevalle: ”Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen pyhä ruumis ja pyhä veri kätkeköot sinun henkesi sielusi ja ruumiisi iankaikkiseen elämään. Jää Herran rauhaan!” Ehtoollisen jälkeen potilas sanoi: ”Nyt paikalla oli oikea pappi.”

Pappi suorittaa kuolevalle viimeisen voitelun.

Vaikean kuoleman kohtaaminen

Tuossa tilanteessa pappi oli mikä oli ja kuoleva oli mikä oli. Tärkeintä oli Jumalan sana, joka tekee eläväksi ja avaa syntiselle ihmiselle taivaan. Tärkeintä oli Vapahtajamme ruumis ja veri, jotka toivat pelastuksen kuolevalle syömällä ja juomalla vastaanotettavaksi.

Kuolevan kohtaaminen on vaikea paikka kaikille ihmisille. Kun kuolinvuoteella makaa läheinen ja rakas ihminen, puhuminen on erityisen vaikeaa. Millä oikeudella minä voin sanoa kuolevalle, että sinä kuolet? Mikä minä olen kysymään läheiseltäni toivon perustuksesta? Kuten jo kertomuksestani käy ilmi, kuolema ja kuolevan kohtaaminen ovat vaikeita asioita myös papeille.

Lohtu sanassa ja sakramenteissa

Kuolevan kohtaamista varten jokaisen kristityn on hyvä muistaa, mistä kohtaa Raamatussa löytyvät lohdutuksen sanat. Lasaruksen kuoleman yhteydessä Jeesus lausuu Martalle erityiset sanat: ”Minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minuun, se elää, vaikka olisi kuollut. Eikä yksikään, joka elää ja uskoo minuun, ikinä kuole. Uskotko sen?” (Joh. 11:25–26) On tärkeää lohduttaa kuolevaa sillä, että hänen syntinsä ovat sovitetut eli muistuttaa häntä Jeesuksen sovitustyöstä Golgatan ristillä ja ylösnousemuksesta: ”Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa eikä lukenut heille heidän rikkomuksiaan, ja hän uskoi meille sovituksen sanan.” (2. Kor. 5:19)

Jos puhumme kuolevalle ihmiselle vain noin 2000 vuotta vanhoista tapahtumista, lohdutus jää kovin ohueksi. Siksi häntä on muistutettava, että hän sai Jeesuksen sovitustyön ansion omakseen pyhässä kasteessaan: ”Sillä kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällenne pukeneet.” (Gal. 3:27) Kerro kuolevalle myös, että ristillä kuollut Jeesus asetti paimenviran julistamaan syntejä anteeksi ripissä ja jakamaan kuolemattomuuden lääkettä ehtoollisessa.

”Ei edes synkkä kuolema pois peitä Herran katseelta; on hauta syvin, kaukaisin Herralle niin kuin läheisin. Hän nousi, voitti kuoleman, myös kuolemamme vaikeimman. Siksi en pelkää, vaikeroi, hän, Jumalani, kaiken voi.” (LV 857:8–9)

Miten kohdata sureva?

Petri Hiltunen

Albert Edelfelt: Lapsen ruumissaatto

Kun joku tuttu ihminen menettää läheisensä, hän ei enää ole entisellään. Hänen mielialansa, elämäntilanteensa ja sosiaalinen asemansa muuttuu. Tällaisen muuttuneen ihmisen kohtaaminen ei aina ole helppoa.

Siksi monet alkavat vältellä surevaa. Vaihtavat toiselle puolelle katua, kun sureva tulee vastaan. Toiset taas toivovat, että hän palautuisi mahdollisimman pian "normaaliksi". Siksi surevaa koetetaan piristää, hänelle tehdään ehdotuksia, jotka auttaisivat eteenpäin. Tai aletaan kertoa, miten jollakin ihmisellä asiat ovat vielä pahemmin. Nämä keinot eivät juurikaan lohduta.

Asenne on tärkein

Surevan ihmisen kohtaamisessa kaikkein tärkeintä on asenne. Koeta asettua hänen asemaansa. Mieti, miltä hänestä tuntuu menetyksen keskellä. Ja ajattele, miten sinä haluaisit muiden suhtautuvan sinuun, jos olisit joutunut luopumaan jostakusta rakkaasta. Surevan kohtaamisen lähtökohta on kultainen sääntö: "Tehkää toisille niin kuin haluaisitte itsellenne tehtävän".

Älä kuitenkaan sano toiselle: "Minä kyllä tiedän, miltä sinusta tuntuu", sillä et sinä sitä oikeasti tiedä. Et ainakaan, ellet ole viettänyt riittävän kauan aikaa juuri tämän surevan ihmisen kanssa. Ja sittenkin jää syvään suruun asioita, joita ei tavoita kukaan muu kuin Jumala yksin.

Ota osaa

Olen usein kuullut väitettävän, ettei pelkkä osanottaminen riitä. Se on kuulemma niin muodollista. Olen eri mieltä. Surevan kohtaamisen lähtökohta on juuri se, että me otamme osaa vaikka hyvinkin arkisesti: "Lämmin osanotto." Kun sanomme sen lämpimästi ja myötätuntoisesti, tietää sureva, että me olemme surussa hänen puolellaan.

Toki osanottamiseen voi lisätä myös jotain persoonallista. Vaikkapa: "Oli tosi järkyttävää kuulla NN:n kuolemasta" tai: "Miten olet jaksanut ottaa vastaan näin raskaan asian?" tai: "Muistan sinua rukouksessa, että jaksat tämän ajan läpi" tai: "Oletko saanut riittävästi apua ja tukea?"

Olennaista on, että surevan suru otetaan vakavasti. Asetutaan edes hetkeksi hänen surunsa rinnalle. Annetaan lupa pukea sanoiksi jotain siitä, miltä menetys tuntuu. Luodaan turvaverkkoa surevan ympärille. Asetutaan siihen aukkoon, joka on revennyt hänen vierelleen.

Kärsivällisyyttä

Olen sanonut usein sureville, että he tarvitsevat nyt kolmea asiaa: kärsivällisyyttä, kärsivällisyyttä ja kärsivällisyyttä. Kukaan ei haluaisi viipyä surussa, saati sitten jäädä siihen. Nykyajan positiivisessa ajattelussa ei tahdo löytyä riittävästi aikaa ja tilaa surun läpikäymiselle. Tutut saattavat jo muutaman viikon päästä kysyä: "No, joko olet selvinnyt jaloillesi?"

Ei surusta selviä. Suru ja menetys jäävät osaksi elämää. Ne kulkevat surevan kanssa elämän loppuun saakka – tavalla tai toisella. Suru vain muuttaa muotoaan ja sen ote todennäköisesti hellittää vuosien varrella. Vasta kun yksi vuodenkierto on käyty läpi, voidaan aavistaa, minkälaisen surun kanssa joutuu elämänmatkaa jatkamaan.

Siksi on tärkeää, että rinnalla on ihmisiä, jotka vielä vuosienkin jälkeen kyselevät: "Kuinka olet jaksanut surusi kanssa?" Näin surevalla on mahdollisuus tuoda esiin kipunsa pitkänkin ajan päästä.

Kättä pitempää

Sureva ihminen saattaa tarvita muutakin kuin meidän läsnäoloamme ja sanojamme. Kun elämä on myllerryksessä, voidaan tarvita myös käytännön apua jopa päivittäisiin tehtäviin. Vainaja on saattanut eläessään huolehtia monista yhteisistä tehtävistä. Siksi surevalta on hyvä kysyä: "Tarvitsetko jotain? Sujuvatko arjen asiat? Voinko auttaa jotenkin? Etsitäänkö yhdessä apua?"

Usein meidän omat sanamme tuntuvat riittämättömiltä ja latteilta. Siksi on hyvä muistaa, että Jumalan sana on ehtymätön lohdutuksen lähde. Monelle surevalle voi yksikin Raamatun sana tai jae olla se ratkaiseva korsi, johon saa tarttua menetyksen keskellä. Kannatellaan siksi surevaa alhaalta käsin Jumalan sanalla.

Kun sureva on päässyt pahimman yli, hänellä voi olla halua ja voimia myös itse lukea hyvää, lohduttavaa kirjallisuutta. Silloin hänelle voi antaa vaikkapa Mari Niemisen uutuuskirjan *Loputon lokakuu*.

Miten hautajaiset järjestetään Lähetyshiippakunnassa?

Hannu Mikkonen Samuli Siikavirta

Mikäli mahdollista, oman kuoleman jälkeiseen aikaan ja hautajaisjärjestelyihin on hyvä valmistautua. Profeetta sanoi kuningas Hiskialle: ”Näin sanoo Herra: Toimita talosi; sillä sinä kuolet…” (Jes. 38) Talon toimittaminen merkitsee asioidensa järjestämistä. Mitä sitten tulisi järjestää?

Järjestä asiasi

Harva meistä saa käskyä Jumalalta, kuten kuningas edellä. On kuitenkin todennäköisempää poistua tästä ajasta iäkkäänä kuin nuorena. On Jumalan tahdon mukaista ja lähimmäisen rakastamista, kun järjestää asiansa ajoissa. Näihin kuuluvat esimerkiksi perintöasiat. Samoin omien hautajaisten suhteen kannattaa olla ”toimittamassa taloaan”. Omiin hautajaisiin on itse asiassa aika helppo valmistautua. Voi määrätä testamentissaan hautajaisten järjestämisestä tai sitten kirjoittaa Minun tahtoni -asiakirjan, jossa ilmaisee tahtonsa hautajaistensa suhteen.

Jos siis haluat auttaa lähimmäisiäsi kuolemasi jälkeisessä tilanteessa, järjestä asiasi etukäteen. Emme tiedä, milloin meidät kutsutaan tästä ajasta ikuisuuteen. Mahdollisuuksiensa mukaan on tähän tilanteeseen hyvä valmistaa rakkaitaan käytännön ohjein.

Laki hautaansiunaamisesta

Usein kuulee kysymyksiä, joiden sisältö on esimerkiksi: ”Jos eroan kansankirkosta, pääsenkö sitten kirkkomaahan?” Tai: ”Eihän sitä voi jättää kirkon jäsenyyttä! Silloinhan sitä kuolee kuin koira!” Arvelen tällaisten käsitysten nousevan jostain vanhoista säädöksistä tai tavoista. Yhtenä taustatekijänä voi olla myös haluttomuus jättää kansankirkon jäsenyyttä tunnesyistä. Niin, kuka ”pääsee kirkkomaahan”?

Suomessa hautaamista määrittää hautaustoimilaki. Tämän lain mukaan kaikki vainajat on haudattava hautausmaalle. Laki velvoittaa Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa ylläpitämään hautausmaita ja järjestämään vainajalle hautapaikan. Tämän lain mukaan ”Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta tai seurakuntayhtymä on velvollinen vaadittaessa osoittamaan hautasijan vainajalle, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta oli kuolinhetkellä seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueella.” (Hautaustoimilaki 2 luku 4 §)

Haukivuoren kirkon hautausmaa.

Suomen lain mukaan kaikki ihmiset on siis suorastaan pakko haudata hautausmaalle, jota ylläpitää Suomen evankelis-luterilaisen kirkon paikallisseurakunta tai seurakuntayhtymä. Sen sijaan on poikkeus (ja usein erityislupaa vaativa tilanne), jos haudataan jonnekin muuanne kuin ”kirkkomaahan”.

Lähetyshiippakunnan tilanne

Kaikki pääsevät kirkkomaahan, mutta kansankirkon tilojen käyttö ei välttämättä ole aina yksinkertaista. Jos olet Lähetyshiippakunnan seurakunnan jäsen mutta et kansankirkon seurakunnan, sinun kannattaa laatia Minun tahtoni -lomake. Tässä lomakkeessa voit ilmaista tahtosi sen suhteen, kuka sinut siunaa hautaan, mitä virsiä lauletaan jne. Varsinkin jos lähisukusi on ns. samoilla linjoilla kirkollisissa asioissa, toiveesi tulevat todennäköisesti toteutumaan.

Usein kansankirkon seurakuntien kirkkoherrat eivät salli Lähetyshiippakunnan papiston toimittaa mitään kirkollisia toimituksia seurakuntansa tiloissa. Tällöin saattaa auttaa, jos vainajan sukulaiset vaatimalla vaativat vainajan tahdon noudattamista. Sukulaisten asenteella ja toiminnalla on tässä siis suuri merkitys. Siksi heitä on hyvä ohjeistaa tämän elämän aikana. (Olen Lähetyshiippakunnan pastorina kohdannut sekä hyvin sallivaa käytäntöä että täysin torjuvaa suhtautumista hautaansiunaamiseen kansankirkon tiloissa.) Usein myös unohdetaan, että hautaansiunaamisen voi aivan hyvin toimittaa haudalla, ja sitä ei voi kukaan estää. Tällöin toiveesi Lähetyshiippakunnan pastorin toimittamasta hautaansiunaamisesta toteutuu. Sama koskee tilannetta, jossa toivot hautaansiunaamisesi tapahtuvan siinä kirkkotilassa, jossa seurakuntasi sunnuntaisin viettää messua.

Mikäli olet edelleen kansankirkon jäsen, sinut toiveestasi huolimatta saattaa siunata hautaan kansankirkon pappi, jota et edes tunne, varsinkin, jos haluat hautaansiunaamisen toimitettavan ev.lut. kirkon seurakunnan tiloissa. Tässäkin asia riippuu lähes kokonaan kirkkoherrasta. Joka tapauksessa toive hautaansiunaamisesta ja hautajaisista kannattaa saattaa sukulaisten tietoon, kun se on mahdollista.

Rukous kuolleiden puolesta?

Joel Kerosuo George Hodan

Varhaisten kristittyjen ymmärrys kuolemasta oli oikeastaan varsin valoisa. Paavalin tavoin voitiin sanoa: ”kuolema on minulle voitto.” (Fil. 1:21) Kristityn kuolema oli perillepääsyn juhla. Kuoleman ei uskottu vievän ihmistä eroon sen enempää Jumalasta kuin vielä elävistä seurakuntalaisistakaan.

Vähitellen kirkon käsitys kuolemasta ja kuolemanjälkeisyydestä alkoi kehittyä – eikä erityisen toivottavaan suuntaan. Ajatus sielun kuolemattomuudesta ja elävien ja kuolleiden välillä vallitsevasta yhteydestä säilyi, mutta asenteet kuolemanjälkeistä maailmaa ajatellen muuttuivat synkemmiksi. Kiirastuliopin kehittyminen juurrutti ihmisten mieliin käsityksen kristitynkin osaksi tulevasta kuolemanjälkeisestä kärsimyksestä. Ajallisessa elämässä selvittämättä jääneet synnit siirtyivät tuonpuoleisuuteen, jossa ihmisen tuli kärsiä rangaistus.

Kiirastulen vaivoja saattoi ennakolta keventää tässä ajassa monin tavoin, mm. pyhiinvaelluksin tai anein. Mutta kuolemankin jälkeen vielä oli toivoa – omaisten taholta. Vallitsevaksi tuli käsitys siitä, että vainaja oli kuoleman jälkeen vielä tilassa, jossa hän tarvitsi apua ja häntä voitiin auttaa kirkon esirukouksilla. Hautaamisen ympärille alkoi rakentua mittava rukoushetkien kultti.

Keskiajalla sielunmessu eli hautausta edeltävä ehtoollinen alkoi merkitä vainajan hyödyksi vietettyä messua. Sielunmessun kehittyminen on osoitus sekä ehtoollisteologian vinoutumisesta että kuolemakäsityksen muuttumisesta.

Uskonpuhdistus ja hautajaiset

Uskonpuhdistajat suhtautuivat torjuvasti omana aikanaan käsistä riistäytyneisiin, kuolemaan liittyneisiin toimituksiin. Wittenbergissäkin oli kymmenittäin pappeja, joiden ainoana työnä oli lukea sielunmessuja kaupungin kirkoissa varakkaiden vainajien sielujen auttamiseksi. On sanottukin, että uskonpuhdistusta edeltäneen hengellisyyden huomion pääpainopiste oli kuoleman ja ylösnousemuksen välisessä ajassa. Luther ja uskonpuhdistajat sen sijaan siirsivät sen takaisin tähän elämään. Armonvälineitä ei ollut tarkoitettu kuolleiden vaan elävien tueksi.

Luterilaisessa hautauskäytännössä huomion painopiste siirtyi enemmän vainajasta saattajiin. Toimituksen tarkoitus ei ollut vain saattaa esirukouksin vainaja tuonpuoleisuuteen, vaan toisaalta lohduttaa surevia, toisaalta varoittaa ja muistuttaa eläviä heidän omasta kuolevaisuudestaan. Sielunmessuista luovuttiin kokonaan ja ajatus elävien velvollisuudesta auttaa vainajia heidän iankaikkisuuskohtalonsa suhteen torjuttiin.

Alttari ja puolikaari

Aihepiiriin liittyen nousee usein esiin kysymys, millä tapaa vainajan puolesta sopii rukoilla. Historian painolastin takia luterilaiset ovat suhtautuneet varauksellisesti kaikkeen, mikä vaikuttaa myöhäiskeskiaikaiselta vainajakultilta. Luther itse kaikki väärinkäytökset tuntiessaankin piti kuolleen puolesta rukoilemista sallittuna. Raamattu ei liittänyt siihen lupauksia mutta ei myöskään kieltänyt sitä. Kristittyjen tulisi ajatella, että heillä on lupa tuoda kaikki huolensa ja toiveensa rukouksessa Jumalan tietoon. Jos joku siis tahtoo rukoilla kuolleen omaisen puolesta, hän saa niin tehdä. Luther kuitenkin kehottaa toimimaan näin ”kerran tai kahdesti” ja sen jälkeen jättämään asian Jumalan käsiin – mitään pitkäkestoista rukouskäytäntöä ei vainajan suhteen tule rakentaa.

Vanhan kirkon aikaan oli tapana viettää hautajaisissa ehtoollista, mutta tätä vietettiin ikään kuin juhlamessuna, päämääränä myös ilmentää sitä yhteyttä edesmenneen kanssa, joka kantaa yli kuoleman rajan. Luterilaiset siten hylkäävät sekä roomalaiskatolisen että ortodoksisen korostuksen ihmisen vallasta vaikuttaa kuoleman rajan taakse mutta iloiten liittyvät opetukseen edesmenneiden pyhien läsnäolosta. Luterilaiset opettavat, että edesmenneet pyhät ovat erottamattomasti läsnä, korostetusti ehtoollispöydässä, jossa taisteleva ja riemuitseva kirkko on Vapahtajansa yhdistämänä.

Tämän vuoksi myös ehtoolliskaiteet laitetaan usein puolikaaren muotoon. Se symboloi pyhän jumalanpalveluksen viettämistä sekä ajassa että kirkkaudessa ja julistaa meille ehtoollisrukouksen sanoin: ”laulamme sinulle ylistystä enkelien ja kaikkien pyhien kanssa”.

Elämäni arkiston äärellä

Matti Väisänen Samuli Siikavirta

Työtoverit Lähetyshiippakunnassa ovat kuluneen syksyn aikana kyselleet minulta kuulumisia, ja mitä olen viime aikoina puuhannut. Olen vastannut heille, että viime keväästä alkaen olen opetellut kävelemään takaperin, ja se on ollut työlästä, suorastaan masentavaa.

Luonnollisesti veljet ovat hetken hiljaisuuden jälkeen pyytäneet vähän avaamaan vastaustani. Ja olen avannut: Kun katson kellosta ja kalenterista, kuljen ajassa eteenpäin. Mutta tulevaisuuteen suuntautumisen sijasta olen katsonut taaksepäin. Olen käynyt läpi lähemmä 100 mapillista aikaisemmin tehtyä tekstiä, enemmistö tosin toisten, mutta omaanikin noin 40 mapillista. Toisten tekstit olen heittänyt roskikseen. Omani olen sen sijaan suurimmaksi osaksi säilyttänyt, en siksi että omani olisi jotenkin parempaa ja arvokkaampaa. Totuus lienee pikemminkin päinvastoin. Olen pannut omaa arkistoani Kansallisarkiston tarkkojen ohjeitten mukaan sellaiseen järjestykseen, että se voidaan siirtää Kansallisarkistoon. Kansallisarkiston ohjeiden mukaan ”henkilöarkistoon” hyväksytään vain henkilön itsensä tuottamaa materiaalia ja häntä koskevaa aineistoa.

Mikä kyseisessä työssä sitten masentaa? Tuottamieni tekstien: saarnojen, raamattutuntien, seurapuheiden, lehtikirjoitusten ja radiopuheiden huonousko, vai sen tajuaminen, että elämä alkaa olla ohi? Tässäkö se kaikki oli? Tästä lähtien odotan vain kuolemaa, joka sekin varmasti tulee hetkellä, jonka yksin Kaikkivaltias Jumala tietää. Mikään näistä ei ole masentanut. Mikä sitten?

Olen elämäni aikana pitänyt yhteensä tuhansia saarnoja, raamattutunteja ja seurapuheita. Ja mikä on saldo? En pääse mihinkään siitä, että tänä päivänä se kirkko, jota koko varsinaisen työurani aikana olen palvellut, voi monin verroin huonommin kuin silloin, kun työni aloitin. En siis ole saanut elämäni aikana mitään aikaan. Masentavaa! Sen tähden olin osan kesästä alavireinen, suorastaan masentunut.

Mutta kohtasin arkistoni äärellä myös sellaista, mikä ilahdutti: Löysin sieltä kirjeitä ihmisiltä, jotka olivat kiitollisia siitä, että silloin ja silloin, siellä ja siellä he olivat kuunnelleet saarnaani tai raamattuopetustani ja saaneet uskon Jeesukseen Kristukseen. Moni ilmaisi kiitollisuutensa myös jostakin pyhää kastetta käsittelevästä kirjastani, jonka välityksellä on löytynyt kallion jalkojensa alle. Tai kävellessäni Helsingissä tai jossakin muualla kadulla minulle tuntemattomat ihmiset ovat pysäyttäneet minut ja kiittäneet kirjoistani tai jostakin kuulemastaan saarnasta, jonka kautta Kristus on tullut heidän elämäänsä.

Tällaisten ihmeitten kohtaamisen jälkeen olen oppinut olemaan kiitollinen siitä, jos taivaassa on kerran edes yksi ihminen, joka sanoo olevansa siellä siitä syystä, että sai kauttani kuulla Kristuksen pelastavan evankeliumin. Se riittää minulle. Elämäni ei ole mennyt hukkaan.

Rukoukseni on, että voisin varsin pian luovuttaa arkistoni pois ja kulkea jälleen kasvot menosuuntaan ja kertoa matkalla pelastuksen evankeliumia kohtaamilleni ihmisille. Mielelläni saattaisin valmiiksi myös pari kolme keskeneräistä kirjaani, mutta voi olla, ettei Irma-puolisoni enää sitä jaksa, sillä kirjoja tehdessäni olen vain fyysisesti läsnä, henkisesti olen poissa. Halulla työskentelisin myös muutamien kirjojeni kääntämiseksi yhä muille kielille.

Kotiin ei voi olla enää kovin pitkä matka. Kiitos, Jeesus, siitä!

> ***”Olen oppinut olemaan kiitollinen siitä, jos taivaassa on kerran edes yksi ihminen, joka sanoo olevansa siellä siitä syystä, että sai kauttani kuulla Kristuksen pelastavan evankeliumin.***

Menneiden dokumenttien lukeminen on menneisyyteen katsomista. Kuljen ajassa eteenpäin, mutta taaksepäin katsoen. Se on takaperin kulkemista. Kun itse panen arkistoani elinaikanani luovutuskuntoon, se on eräänlaista ennakkoon tapahtuvaa oman kuolinpesän siivoamista, jottei jälkeenjäävien tarvitse sitä tehdä.

Jumalan asumus

Markus Nieminen Wikimedia Commons

Israelin jumalanpalveluksen keskuksena oli telttamaja, ilmestysmaja. Siinailla Jumala oli laskeutunut vuorelle, mutta sen jälkeen Jumala puhui Moosekselle ilmestysmajasta. Pilvenpatsas, joka aiemmin oli kulkenut kansan edellä, siirtyi majan ylle (2. Moos. 40:34–38). Jumala, joka oli Siinailla astunut vuorelle, asui nyt telttamajassa kansansa keskellä. Kaikki, mitä Raamattu kertoo telttamajasta ja sen jumalanpalveluksesta, on esikuvaa Kristuksesta.

Ilmestysmajan rekonstruktio Timnan puistossa, Israelissa.

Telttamajan välineistö

Telttamajan ulkoasu oli vaatimaton. Sen päällimmäinen kangas oli vuohenkarvasta (2. Moos. 26:7). Halpa kuori kätki sisäänsä kallisarvoisen aarteen. Siellä oli liitonarkki, jonka kansilevy oli puhdasta kultaa (2. Moos. 25:17). Jeesus maan päällä eläessään oli ilmestysmajan tavoin puettu halpaan muotoon, ”kipujen mies ja sairauden tuttava, jota näkemästä kaikki kasvonsa peittivät, halveksittu, jota emme minäkään pitäneet” (Jes. 53:3). Evankeliumin sanoma Kristuksesta on tässä maailmassa aarre peltoon tai saviastiaan kätkettynä (Matt. 13:44; 2. Kor. 4:7). Se osoitettiin maailmalle Betlehemin seimessä ja edelleen jaetaan seurakunnan keskellä halvoissa välineissä.

Israelin jumalanpalveluksen sydän oli liitonarkki, jossa laintaulut olivat. Se oli valmistettu akaasiapuusta ja päällystetty puhtaalla kullalla sisältä ja ulkoa. Arkin sisällä säilytettiin Jumalan laintauluja sekä kultaista mannaa-astiaa ja Aaronin sauvaa (Hepr. 9:4; 4. Moos. 17:8). Arkin tärkein kohta oli sen kultainen kansilevy, jota Raamatussamme kutsutaan armoistuimeksi. Kannen päissä oli kaksi kultaista kerubia, kasvot katsoen kohti armoistuinta. Kerubien siivet kohosivat kannen ylle, peittäen siivillä arkin kantta (2. Moos. 25:18–22). Paratiisista lähdön jälkeen Jumala oli asettanut kerubit leimuavan miekan kanssa ”vartioitsemaan elämän puun tietä”. Miekka on läpi Raamatun kuva Jumalan sanasta (Ef. 6:17; Hepr. 4:12; Ilm. 1:16). Lain arkin päällä kerubit olivat siis merkkeinä vartioitsemassa Jumalan luokse johtavaa tietä. Ehkä samasta syystä Maria tullessaan tyhjälle haudalle ”näki kaksi enkeliä valkeissa vaatteissa istuvan, toisen pääpuolessa ja toisen jalkapuolessa, siinä missä Jeesuksen ruumis oli maannut” (Joh. 20:12).

Arkin kannen päällinen, armoistuin, oli Jumalan asuinsija (2. Moos. 25:2). Siellä ylimmäinen pappi suoritti suurena sovituspäivänä sovituksen kansan synneistä, pirskottaen verta armoistuimen etupuolelle (3. Moos. 16:14-16). Tämä on meille esikuva Golgatan työstä. Uhrieläimen veri pirskotetaan konkreettisesti lain taulujen ylle. Armoistuin eli kansilevy jää Jumalan luona lepäämään suojaksi lain vaatimusten päälle. Tuo suoja lain syytösten ja Jumalan välissä on sinullekin annettu Jeesuksessa Kristuksessa,”jonka Jumala on asettanut armoistuimeksi uskon kautta hänen vereensä” (Room. 3:25). Paavali tarkoittaa, että Jeesus on tehty sovituksen tapahtumapaikaksi, liitonarkin kansilevyksi. Ristillä on lain käskyjen päälle pirskotettu sovituksen veri.

Telttamajan rakenne

Ohjeet telttamajan rakentamisesta Mooses sai Jumalalta. Jumala käski Moosesta tehdä kaiken ”sen kaavan mukaan” (2. Moos. 25:9, 40), minkä hän vuorella Moosekselle näytti. Ilmestysmaja voidaan ymmärtää taivaallisen jumalanpalveluksen maanpäällisenä kuvana. Heprealaiskirje käsittelee telttamajan rakennetta tästä näkökulmasta.

Telttamajassa oli kaksi osaa ”pyhä” ja ”kaikkein pyhin”, jotka olivat väliverholla erotetut toisistaan. Kirjoittaja ymmärtää näiden huoneiden olevan vertauskuva maallisesta ja taivaallisesta jumalanpalveluksesta. Ensimmäinen huone kuvaa vanhan liiton jumalanpalvelusta: ”tämä on nykyistä aikaa tarkoittava vertauskuva, ja sen mukaisesti uhrataan lahjoja ja uhreja, jotka eivät kykene tekemään täydelliseksi omassatunnossaan sitä, joka jumalanpalvelusta toimittaa, vaan jotka […] ovat ainoastaan lihan sääntöjä, jotka ovat voimassa uuden järjestyksen aikaan asti.” (Hepr. 9–10) Kristus ylimmäisenä pappina ei ole mennyt maalliseen telttamajaan sovittaakseen kansansa synnit vaan itse taivaaseen. ”Kristus ei mennyt käsillä tehtyyn kaikkeinpyhimpään, joka vain on sen oikean kuva, vaan itse taivaaseen, nyt ilmestyäkseen Jumalan kasvojen eteen meidän hyväksemme.” (Hepr. 9:24)

Raamattu kuvaa tässä ilmeellisen asian: Jeesus on käynyt väliverhon tuolle puolen taivaaseen ja näin avannut meille pääsyn Isän luokse. Kristillinen toivo ankkuroituu ”esiripun sisäpuolelle asti, jonne Jeesus edelläjuoksijana on meidän puolestamme mennyt, tultuaan ylimmäiseksi papiksi” (Hepr. 7:19-20).

Vad lär oss Alla helgons dag?

Jakob Appell Wikimedia Commons

En protestantisk teolog samtalade med en romersk-katolsk teolog och medgav att protestanter ofta underbetonat jungfru Marias betydelse. ”Men”, sa han därefter, ”det är era överdrifter som tagit henne ifrån oss”. Och kanske att samma sak skulle kunna sägas om helgonen. Men för att ett missbruk inte ska utesluta ett gott bruk, så får vi ställa oss frågan vad ett helgon är och hur vi ska förhålla oss till dem.

Helgonen i trons gemenskap

Alla döda är inte helgon. Och alla helgon är inte döda. I vid bemärkelse måste alla som tillhör Herren kallas ”helgon”, eller med ett annat ord, ”heliga”. Paulus skrev brev ”till de heliga” i olika församlingar och räknade in dem som genom dopet och tron gjorts heliga i Jesu Kristi namn.

I en snävare bemärkelse kan vi kalla dem som insomnat i Herren för helgon, i det att de nått målet för tron och inte längre riskerar att avfalla. De hör till ”den triumferande kyrkan” medan ”den stridande kyrkan” fortsätter trons goda kamp här på jorden. I Hebreerbrevet omnämns dessa som ”andarna hos de rättfärdiga som nått fullkomningen” och de omnämns med ett särskilt syfte. Vi får veta att vi redan här och nu kommit till 1) det himmelska Jerusalem, 2) änglar i mångtusental, 3) en församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen, 4) Gud som är allas domare, 5) ”de rättfärdigas andar”, 6) det nya förbundets medlare Jesus, och 7) det renande blodet som talar starkare än Abels blod (12:22–24). Genom att för trons öga se Jesus, hans renande blod, närvaron av och gemenskapen med Herrens trogna i alla tider (både de som gått före och de döpta som finns runtom i världen) och ”hela den himmelska härskaran”, som vi sjunger i nattvardsliturgin, så ger Gud uppmuntran och uthållighet till att själva fortsätta mot målet. Några av helgonen räknas upp i kapitel 11 och omtalas som ”en stor sky av vittnen omkring oss” (12:1). Deras föredöme vittnar om den tro som är värd all längtan och hängivenhet.

Helgonen vittnar om trons kraft

Abel, Noa, Abraham, Mose och de många andra som omnämns visar hur trons liv faktiskt ser ut. Tro kan inte reduceras till ett lärosystem som ska accepteras, eller en åsikt som ska omfamnas. Tron är ett liv att leva, ofta under hård press och ibland med lidande och död som yttersta konsekvens. Men just för att helgonen vittnar med sina liv, sina kroppar, sina levnadsöden så blir de till påminnelser om att trons liv är på riktigt, de blir till föredömen om rätta prioriteringar, och de blir till inspiration att gå i upptrampade fotspår. Dock ska vi komma ihåg att det är Jesus, som kallade dessa trons förelöpare, som både påbörjade ett gott verk i dem och fullbordade det (Fil 1:6). Helgonen vittnar först och sist om Guds trofasthet, i synnerhet då man lägger märke till att helgonen var syndare som själva vacklade i tron. Trons kraft låg utanför dem själva. ”Därför att Mose liksom såg den Osynlige härdade han ut.” (Hebr 11:27) Raden av helgon kan här utvidgas till fornkyrkans martyrer, till Augustinus, Luther och andra vars livsöden vi kan läsa om i ganska detaljerade skildringar. Det går att lägga märke till hur tron växte fram, mognade och bar frukt. Ofta imponeras vi av de heroiska inslagen i deras liv, av de goda gärningarna, men långt viktigare är att se på Guds verk, hur han verkade långt innan tron märktes i deras liv och hur han var mäktig att bevara tron intill slutet.

Har du märkt hur många nutida köpcentra är uppbyggda? De är som gigantiska medeltida katedraler. Man vandrar andäktigt genom ”katedralen”, ofta med välvda tak och känsla av rymd ovanför sig. Istället för stenglasfönster med bilder av apostlar och helgon syns emellertid skyltfönster med bilder av modeller och andra leende människor som uttrycker ”det goda livet”. Istället för Jesus och helgonens ”goda blickar” på ikoner och annan kyrkokonst kastar reklamaffischerna sina ”giriga blickar” längs med vandringen. Det finns dock inget kyrktorn som pekar uppåt, mot Gud. Allt fokus är på den som vandrar genom valven, människan, den potentiella konsumenten. Rummet är inte neutralt. Det är konstruerat för att fånga sinnena, ja, själva hjärtats längtan efter ”det goda livet” som liksom bara är ett köp bort. Alltsammans är en illusion, förstås, men inte desto mindre bärare av en stark attraktionskraft.

De gamla kyrkorna, med sina många tavlor, stenglasfönster och ikoner med allehanda bilder av Gud, apostlar, helgon och martyrer konstruerades för att peka på något annat. Kyrktornet pekade uppåt. Kyrkornas syfte var, och är fortfarande, att med alla till buds stående medel (ord, sakrament, konst, arkitektur, musik, etc) ta upp kampen om våra hjärtan. Att ge en annan bild av det goda livet, ja, det liv som leder till det eviga livet, i Jesus Kristi efterföljd, i en trons gemenskap med helgonen som gått före. Att hjälpa oss få fatt på vad Mose såg, när ”han räknade Kristi smälek som en större rikedom än Egyptens alla skatter” (11:26).

Helgonen inför tronen

Att vi träder in i en verklig närvaro av helgonen i gudstjänsten har i många kyrkor uttryckts genom att altarringarna varit halva. En halva för den synliga delen av församlingen, den stridande delen, och en halva för den osynliga delen, den triumferande. Tillsammans är vi inför tronen, som i gudstjänsten får sin särskilda plats på altaret, där Guds lamm på den himmelska tronen låter sig finnas i jordiskt bröd och vin, oss kristna att äta och dricka till syndernas förlåtelse. Detta för att Jesu egen önskan om av vi ska vara där han är (Joh 17:24), och där helgonen nu är, till slut ska förverkligas. Han är den som samlar fåren kring sig själv, här i tiden och sedan i evigheten.

För oss som förlorat trossyskon genom döden finns en uppmuntran i detta att i Kristi närhet också få vara nära hans trogna som avsomnat. En kvinna som förlorat sin älskade make gjorde till vana att ta den yttersta platsen på den ”synliga” delen av altarringen för att på så sätt vara nära den ”osynliga”. Här någonstans börjar dock den fasta grunden, Skriftens grund, bli något dunkel och vi börjar närma oss de

”Anbetung vor dem Thron Gottes”, Bamberger Apokalypse.

överdrifter som i bästa fall är uttryck för konsekvenser vi kan dra av bibliska sanningar men som i värsta fall är vilseledande spekulationer och direkta villfarelser. Det går att med skrifthänvisning anta att helgonen är medvetna om vad som sker med oss i den stridande kyrkan. Martyrernas själar frågar Gud inför tronen ”hur länge” det ska dröja innan han ska döma jordens invånare (Upp 6:10). De är levande lemmar i Kristi kropp och det skulle kanske kunna vara möjligt att be dem om förbön, på samma sätt som vi ber vänner på jorden om förbön, men en viss osäkerhet infinner sig. Att ha gott hopp en döpt troende människas salighet är en sak, men att utgå från att specifika människor inte bara skulle kunna saligförklaras utan också helgonförklaras (som i romersk-katolska kyrkan), och därigenom bli föremål för kristnas vördnad och åkallan i olika situationer, synes mig vara att gå ett steg för långt. Deras liv och föredöme här på jorden må ha gett oss rika källor att ösa ur för men att på ett så omfattande sätt bestämma deras aktiva inverkan för oss såsom avlidna lämnar många frågetecken efter sig.

Helgonen i väntan

”Först tillsammans med oss skall de nå målet” står det om skyn av vittnen som omgärdar oss (Hebr 11:40). Helgonen väntar ännu på Jesu återkomst och kroppens uppståndelse. Även om vi kan säga att trognas död innebär att få komma till Jesus och vi kan glädjas över att de fått gå in i den eviga sabbatsvilan, så är det egentliga livet efter döden ett kroppsligt liv. ”Jag vet att min förlossare lever” bekände det gammaltestamentliga helgonet Job. ”Med egna ögon ska jag se honom” (19:27). Jesus sa om Lasarus och den döda flickan att de ”sov” och Paulus talade om de döda som ”insomnade” i väntan på det stora uppvaknandet.

Det är en stor tröst att få tänka på kära trossyskon som skilda från oss bara för en tid (om än smärtsam) för att sedan få dem tillbaka för alltid, för att parafrasera ett ord av Paulus (Filem 1:15). Att den tidiga kyrkan firade gudstjänst och byggde kyrkor i anslutning till helgonens gravar uttryckte en stark förnimmelse av enhet i Kristi kropp mellan de levande och de insomnade, ja, en trosviss bekännelse av uppståndelsekraften i Kristi kropp och det stora återseendets glädje.

Till sist: vilka är helgonen? Ja, det kan till slut bara Gud svara på, men Bibeln ger oss ett svar. I Uppenbarelseboken får Johannes se helgonen i en syn, klädda i vita kläder och med palmblad i händerna, uttagna ur den stora nöden. Och så får Johannes hör vilka de är: ”Dessa är de som har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod.” (Upp 7:14)

Päivä lähetystyöntekijän elämässä

Tuomo ja Leena Simojoki

Työpäivä on alkamassa normaaleissa merkeissä. Lapsille pakataan koulueväät ja heidät viedään autolla kouluun, minkä jälkeen työ toimistolla voi alkaa. Päivälle on suunniteltu tavallisia toimistotöitä: käännösprojektien seuraamista, kirjainventaarin päivittämistä, tulevien seminaarien budjetointia ja tietenkin puheluita ja sähköpostien lähettämistä ympäri maailmaa. Mutta suunnitellun toimistopäivän sijaan tulossa onkin tyypillinen työpäivä.

Lasten koulumatka tuplaantuu, kun paikalliset poliisit ovat tulleet ohjaamaan liikennettä, mikä puolestaan pysäyttää liikenteen toisella kohtaa aiheuttaen kilometrien pituisen, pysähtyneen autojonon. Kotiin palatessa portilla odottaa vieras. Pastori toiselta puolelta kaupunkia on tullut toimistolle hakemaan Lutheran Heritage Foundationin julkaisemia kirjoja. Oman seurakuntansa lisäksi hän tarvitsee materiaalia opetusmatkalleen. Koska tämä on pastorin ensimmäinen vierailu toimistollamme, istumme alas, juomme teetä ja tutustumme. Kohtaaminen on olennainen osa työtä, kun solmimme siteitä ympärillemme. Myös ruoan ja juoman tarjoaminen on tärkeää, koska monet vieraistamme matkustavat tapaamisiin vähin varoin, pitkien matkojen takaa. Kuten Satakunnassa, myös täällä vieraanvaraisuus on olennainen osa toista huomioivaa ja arvostavaa käytöstä. Oli leipää kuinka vähän tahansa, se jaetaan aina kaikkien kanssa.

LHF:n julkaisemia kirjoja käydään hakemassa toimistolta pitkienkin matkojen takaa.

Kirjavarastossa käydessäni huomaan, että portilta saapuu toinenkin pastori. Hän on matkustanut koko yön ja koska sattuu olemaan lähellä toimistoamme, hän hyödyntää mahdollisuuden keskustella kasvokkain. Keskustelemme, mitä projekteja voisimme tehdä heidän kielellään. Juomme teetä ja keskustelemme, samalla kun kartoitamme, mitä kaikkia eri kieliä hänen alueellaan on. Selvitämme, onko hänen edustamansa kieli merkittävä kieliryhmä, miten paljon alueella on luterilaisia seurakuntia jne.

Samaan aikaan ensimmäinen pastori kerää materiaalia logistiikkapäällikkömme Juliuksen kanssa. Koska kirjapino on valtaisa, Julius kyyditsee hänet autolla bussiasemalle. Paluumatkalla kyytiin on istahtanut kolmas pastori, joka myös tulee vierailemaan toimistollamme. Hänkin kaipaa kirjoja ja haluaa sopia opetusmatkasta alueelleen. Hän haluaa tietää, voisimmeko tulla ja kiertää hänen kanssaan paikallisia kouluja, opettaen ja jakaen lasten Raamattuja. Koska on jo lounasaika, istumme alas syömään ja käymme tarkemmin läpi, mitä materiaalia hän tarvitsee ja mikä olisi opetusten sisältö. Pastorin kielialueella on parhaillaan meneillään kaksi eri käännösprojektia, ja käymme samalla läpi, missä vaiheessa ne ovat. Pohdimme myös tulevaisuuden tarpeita ja projektien priorisointia. Kyseessä on alue Keniassa, jossa luterilainen kirkko on vahva. Seurakuntia ja luterilaisia on paljon, joten käännöstyö kyseiselle kielelle on hyvin mielekästä.

Loppuiltapäivästä viimeinenkin pastori tekee lähtöä tyytyväisen oloisena. Olemme sopineet opetusmatkan järjestämisestä vielä tämän vuoden puolelle. Lupaamme tuoda mukanamme kirjoja niin pastoreille, seurakuntalaisille kuin lapsillekin. Matka on tärkeä, mutta sen mahduttaminen kalenteriin ei ollut kovin helppoa, sillä kalenteri oli jo varsin täynnä.

Työpäivä päättyy, eivätkä päivän suunnitellut työt toteutuneet. Yllättävät vieraat hidastavat toimistotyötä, ja harva päivä menee suunnitellusti. Osa sähköposteista lähtee jälkijunassa. Kuitenkin vieraat ovat hyvä asia. Se tarkoittaa, että ihmiset kokevat tarvitsevansa luterilaista kirjallisuuttaan seurakunnissaan. Se tarkoittaa, että ihmiset kokevat LHF:n mielekkääksi yhteistyökumppaniksi. Palatessaan koteihinsa viesti kulkee kollegoille, että heidät otettiin vastaan ja he saivat tarvitsemiaan materiaaleja. Tätä kautta toisetkin rohkaistuvat ottamaan yhteyttä. Kirjojen jakaminen, yhteyksien luominen ja eri alueiden tarpeisiin tutustuminen tapahtuu luontaisen tehokkaasti. On olennaista, että työ vastaa kentältä nouseviin tarpeeseen, ei toisinpäin. Tänäänkin siis iloitsemme, että työpäivä oli odotetun odottamaton.

”ja Hän on pyyhkivä pois kaikki kyyneleet heidän silmistään, eikä kuolemaa ole enää oleva, eikä murhetta eikä parkua eikä kipua ole enää oleva, sillä kaikki entinen on mennyt.” (Ilm. 21:4)

Pyhäinpäivänä hautausmaamme täyttyvät kynttilöiden lepattavasta valosta. Osa kynttilöistä on sammunut sateen tai tuulen vuoksi. Samalla kun sytytämme kynttilän ja asetamme sen haudalle, muistelemme kuolleita läheisiämme ja kenties mielemme täyttää ajatus tämän elämän rajallisuudesta ja ajallisesta lopullisuudesta. Kuolema on lopullista mutta Kristuksen omalle loputonta, ikuisuuden alku. Kysymme Jumalalta miksi -kysymyksiä tai erityisesti miksi jo nyt -kysymyksiä. Olisimme halunneet pitää vielä kiinni rakkaastamme – isoäidistä tai -isästä, isästä tai äidistä tai lapsestamme. Jumalan suunnitelmat ovat niin monesti erilaisia kuin mitä me itse kuvittelemme sen olevan. Emme tahtoisi taipua uskomaan, että ”näin tämänkin piti tapahtua”. Meidän on niin vaikea ottaa kaikki Jumalan kädestä – myös se, mikä tuntuu musertavan meidät. Silti silläkin oleva hyvä tarkoituksensa.

Lausumme yhdessä messussa, niin kuin Herramme Jeesus Kristus opetti, muiden seurakuntalaisten kanssa Isä meidän -rukouksessa: ”tapahtukoon sinun tahtosi.” Kuinka lohduttavaa onkaan, että voimme jättää rukouksemme Jumalalle lausumalla: tapahtukoon sinun tahtosi eikä meidän syntisen lihamme tahto. Kristus pyyhkii silmistämme kyyneleet lupauksensa mukaan. Valonamme ei ole enää heikko, tuulille ja tuiskuille altis liekki vaan hänen kaiken valaiseva Sanansa. Kristus tuli valoksi kuoleman varjon maahan, ja hänen lupaukseensa voimme katoavaisuuden ahdistuksessa tarttua yhä uudelleen.

Me muistamme perille päässeitä autuaita, mutta samalla voimme rukoilla, että taivaallinen Isämme auta meitäkin vielä matkalla olevia Jeesuksen Kristuksen nimessä. Kristittyinä, elävinä pyhinä, kohdistakaamme rukouksemme omiin läheisiimme, yksinäisiin, epätoivoisiin, hylättyihin, sureviin, niihin, joita häpäistään, eläviin syntisiin. Kristuksen edessä ei ole eroa köyhällä tai rikkaalla, miehellä tai naisella. Jumala haluaa, että pääsisimme perille, emmekä uupuisi matkalle. Kaikki ovat hänelle yhtä rakkaita ja erityislaatuisia. Sinä olet Kristukselle erityisen tärkeä. Hän haluaa viedä juuri sinut taivaallisiin juhliin, valkoisiin vaatteisiin puettujen pyhien riemuitsevaan joukkoon. Voimme joka päivä ojentautua Jumalan sanan ja käskyjen mukaan sekä turvautua Kristuksen ristin armoon. Kolmiyhteinen Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki sinua tänäänkin siunatkoon!

Sami Salo

Suomen Luther-säätiön tiedotuslehti

Päätoimittaja: Juhana Pohjola
Toimitussihteeri: Samuli Siikavirta
Tilaukset: 050 5225 855
tiedotus@luthersaatio.fi

Taitto: Marko Oikarinen
Paino: I-print
ISSN 1457-9901
Nordea IBAN: FI59 1023 3000 2354 52

A
Posti Oy
Posti Green

Jumalan johdatuksessa kohti iankaikkista elämää

Reetta Syri

Kirsi Collin istahtaa syyspimeän ja sateisen maanantain iltana kahvilan pöytään pohtimaan Jumalan johdatusta. Mitä se oikein on?

- Selvimmin sen tajuaa, kun katsoo elämää taaksepäin. Jumala tietää, minne on minua viemässä, vaikka en itse sitä näkisikään.

Vaikeilla hetkillä Jeesus kantaa

"Tämä oli kyllä Jumalan johdatusta!" huokaisemme usein helpottuneina, kun asiat loksahtavat ihmeellisesti paikoilleen ja tie avautuu selkeänä eteemme. Kirsi on kuitenkin oppinut myös sen, että Jumala johdattaa silloinkin ja juuri silloin, kun on vaikeaa.

- Joskus tuntuu, että junnaamme samoissa ongelmissa vuosikaudet. Mikään ei muutu ja tuntuu, että Jumala ei kuule eikä vastaa. Kuitenkin jälkeenpäin tajuan, että jos olisin saanut sillä hetkellä kaiken mitä pyysin, olisin jäänyt paitsi jostain muusta.

- Vaikeilla hetkillä Jeesus kantaa. Hänen suunnitelmansa vievät aina taivaaseen asti.

Raamatun lukeminen on tarpeellista

Kirsi on opetellut lukemaan Raamattua, jotta jaksaisi.

- Ei se aina tunnu antoisalta, mutta tiedän, että tarvitsen sitä. Kolmen pojan kanssa luetaan parhaillaan Vanhaa testamenttia.

Kirsi ei itse lapsena oppinut lukemaan Raamattua.

- Mummo kyllä piti pyhäkoulua, ja vanhemmat veivät minut seurakunnan lapsikuoroon. Mutta perheessä ei puhuttu uskonasioista eikä käyty kirkossa.

Rippikoulu ei lähentänyt Kirsiä seurakuntaan vaan oli kokemus, jota ei tee mieli jälkeenpäin muistella. Jumala johdatti kuitenkin eteenpäin, ja sydämessä oli kaipuu Jumalan yhteyteen.

Kirsi Collin luottaa Jumalan johdatukseen, vaikkei Raamatussa luvatakaan helppoa elämää.

- Opiskeluaikana maalaistyttö mietti pääkaupungissa, mitä täällä voisi tehdä, ja Sleyn opiskelijaillat kuulostivat turvallisilta. Jukka-puoliso löytyikin näistä illoista.

Seurakunta alkoi vähitellen tuntua kodilta

Kului kuitenkin monta vuotta ilman selkeää seurakuntayhteyttä. Seinäjoelle muutettuaan Kirsi lähti miehen mukana Luther-säätiön messuun, mutta ei löytänyt omaa paikkaansa.

- Minusta siellä oli ihan outoa porukkaa, Kirsi nauraa. Omat asenteeni värittivät kokemuksiani. Koin itseni ulkopuoliseksi.

Jumala kuitenkin veti sinnikkäästi puoleensa.

- Koin voimakkaasti, että Jumala puhui minulle sanan kautta. Myös ehtoollisen merkitys alkoi kasvaa.

Vähitellen Luukkaan seurakunta alkoi tuntua kodilta.

- Jumala ei ole antanut sitä, mitä olen halunnut, vaan vielä parempaa. Jumala johdattaa aina kohti iankaikkista elämää.

Kanttorina palvelemaan

Kirsi muistelee käyneensä alakouluikäisenä kansalaisopiston pianotunneilla, vaikka Aaronin pianokouluoppaita pimputtaessa tuntui, ettei tässä ole mitään järkeä.

- liki 30 vuotta myöhemmin kyselin arasti nuotteja liturgiaan ja tapailin virsiä. Mietin, osaisinkohan minä säestää kanttorina messussa. Yhtäkkiä olikin sunnuntai, jolloin kukaan kanttoreista ei päässyt messuun ja Kirsi hyppäsi tehtävään melkein kuin pää edelle syvään veteen. Ja selvisi.

- Tässäkin näen Jumalan johdatuksen. Niillä kansalaisopiston pianotunneilla taisikin olla merkityksensä, jonka vain Jumala tiesi, Kirsi hymyilee.

Pelottaako koskaan, minne Jumala aikoo viedä?

Kirsi miettii vastausta pitkään.

- Kyllä joskus pelottaa. Hetkittäin, koska Raamatussa ei luvata meille helppoa elämää.

- Mutta kun olen huomannut sen, miten paljon Jumala auttaa ja kantaa. Ei meillä ole mitään hätää.